

Accountantsverslag

Gemeente Rheden

Boekjaar 2019

Aan de Gemeenteraad van de
gemeente Rheden
Postbus 9110
6994 ZJ DE STEEG

Zwolle, 2 juli 2020

Geachte leden van de Gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat is opgesteld in het kader van de opdracht om de jaarrekening 2019 van de gemeente Rheden te controleren.

Het accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden uit hoofde van de jaarrekeningcontrole 2019 naar voren zijn gekomen. Het accountantsverslag is uitsluitend opgesteld voor gebruik door de raad en het college van burgemeester en wethouders.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht.

Wij hebben bij de jaarrekening over boekjaar 2019 een goedkeurende controleverklaring verstrekt ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid. De bevindingen in dit verslag doen dan ook geen afbreuk aan ons oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.

Wij hebben de inhoud van het concept accountantsverslag op 1 juli jl. afgestemd met de portefeuillehouder financiën en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente Rheden voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van ons accountantsverslag.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en lichten de inhoud van deze rapportage graag nader aan u toe.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

drs. E.H.J.D. Damman RA

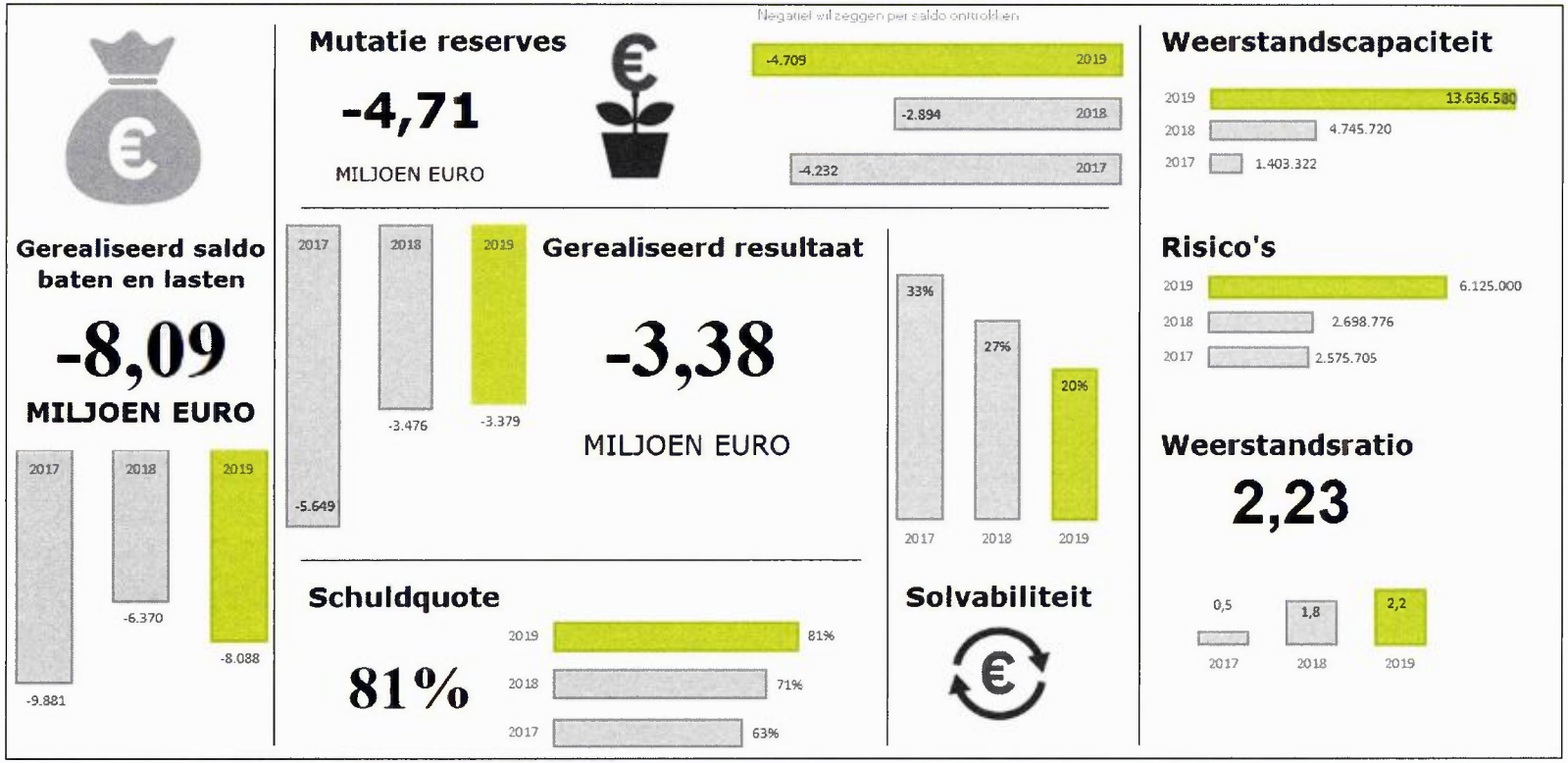
Inhouds-opgave

1.	Bestuurlijke samenvatting	4
2.	Opdracht, scope en uitkomsten	7
3.	Ontwikkelingen in de jaarcijfers	10
4.	Controlebevindingen	13
5.	Bevindingen interne beheersing	19
6.	Overige onderwerpen	21
	Bijlagen	24

bakertilly
Bestuurlijke samenvatting

1. Bestuurlijke samenvatting

Financiële kengetallen en signaleringwaarden

1. Bestuurlijke samenvatting

Wij hebben een goedkeurende verklaring verstrekt voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

Het jaarverslag is cf. NV COS 720 verenigbaar met de jaarrekening en voldoet aan de laatste actuele voorschriften. Daarnaast is het Besluit Begroting en Verantwoording in alle opzichten nageleefd in 2019.

Inzake de kosten jeugdwet en de Wmo nieuwe taken steunt de gemeente op productieverantwoordingen van zorgaanbieders die zijn voorzien van een controleverklaring. Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden en de ontvangen controleverklaringen resteert inzake de kosten Jeugdwet en WMO een onzekerheid van € 1.542.208.

De gemeente heeft de totale kosten inzake de PGB budgetten gebaseerd op de schatting van de SVB. Evenals vorig jaar heeft geen sluitende controle op de levering van de zorg plaatsgevonden door de SVB. Als gevolg hiervan bedraagt de inherente onzekerheid inzake het PGB-budget thans € 700.486.

Uit onze controle blijken verder geen ongecorrigeerde getrouwheidsfouten.

De begrotingsoverschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en zijn goed toegelicht.

Bij onze controle van de naleving van de Europese aanbestedingswetgeving hebben wij een rechtmatigheidsfout van € 184.971 geconstateerd. Verder hebben wij ten aanzien van de financiële rechtmatigheidscontrole geen bevindingen die wij, op basis van de rapporteringstolerantie, aan u zouden moeten rapporteren.

Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2019 in overeenstemming is met de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en dat de jaarrekening 2019 van de gemeente Rheden voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

bakertilly
Opdracht, scope en uitkomsten

2. Opdracht, scope en uitkomsten

2.1 Reikwijdte van de controle

Met de formele opdrachtbevestiging d.d. 3 oktober 2019 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2019. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- Uw verordening controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Rheden (controleverordening op grond van artikel 213 van de Gemeentewet).
- Het door u op 29 oktober 2019 vastgestelde controleprotocol en het daarbij gevoegde normenkader.

Tijdens de uitvoering van de controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2019 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

2.2 Overzicht toleranties

De materialiteit bij de uitvoering van onze controle is € 1.231.160. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.

	Grondslag	Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	1% lasten inclusief toevoegingen reserves in de jaarrekening 2019	€ 1.231.160
Goedkeuringstolerantie onzekerheden	3% lasten inclusief toevoegingen reserves in de jaarrekening 2019	€ 3.693.480
Rapporteringstolerantie	Op basis van het gemeentelijke controle-protocol	€ 50.000

Uit onze controle blijken geen ongecorrigeerde getrouwheidsfouten. Wel zijn er onzekerheden naar voren gekomen inzake de prestatielevering in het sociaal domein en daarnaast is een rechtmatigheidsfout als gevolg van het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels geconstateerd.

2.3 Strekking controleverklaring

Bij de jaarrekening 2019 van de gemeente Rheden verstrekken wij een goedkeurende controleverklaring. Hierbij merken wij op dat sprake is van onzekerheden op het gebied van rechtmatigheid en getrouwheid ten aanzien van de uitgaven in het sociaal domein ter grootte van € 2.242.694 en de geconstateerde rechtmatigheidsfout ter grootte van € 184.971 die op basis van de gehanteerde goedkeuringstoleranties niet leiden tot een aanpassing van het oordeel.

2.4 Grondslagen

De accountantscontrole omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen, beoordeling van de grondslagen van de financiële verslaggeving en van belangrijke schattingen die bij het opmaken van de jaarrekening zijn gehanteerd. Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen en de consistente toepassing daarvan vastgesteld. In dit kader komen tevens zaken aan de orde die een significante invloed hebben op de kwaliteit van de jaarverslaggeving, zoals nieuwe of gewijzigde waarderingsgrondslagen, schattingen, beoordeling onzekerheden en bijzondere transacties.

Naar onze mening zijn de door het college gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. In het verslagjaar 2019 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen.

2. Opdracht, scope en uitkomsten

2.5 Jaarverslag en overige gegevens
De jaarstukken 2019 bestaan uit "het jaarverslag" en "de jaarrekening". De programmarekening en de paragrafen vormen samen het jaarverslag. In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting, zoals in de jaarstukken 2019 is opgenomen.

Conform de gewijzigde wetgeving voor de accountantscontrole onderzoeken wij het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.
Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiele afwijkingen gesignaleerd.

2.6 Managementinzicht en schattingen
Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het college. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd. Wij hebben vastgesteld dat dit aanvaardbaar is in het kader van de jaarrekening als geheel.

2.7 Interne financiële beheersing
Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij tijdens de interim-controle een analyse en evaluatie uitgevoerd van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing. Bij deze controle hebben wij ons primair gericht op het opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratie organisatie en interne beheersing (AO/IB). Dit voor zover dit van belang is voor onze controle op de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De bevindingen voortvloeiend uit de interim-controle zijn met een afvaardiging van de ambtelijke organisatie en de portefeuillehouder afgestemd en aan het college gerapporteerd door middel van de door ons uitgebrachte management letter 2019 d.d. 9 maart 2020.

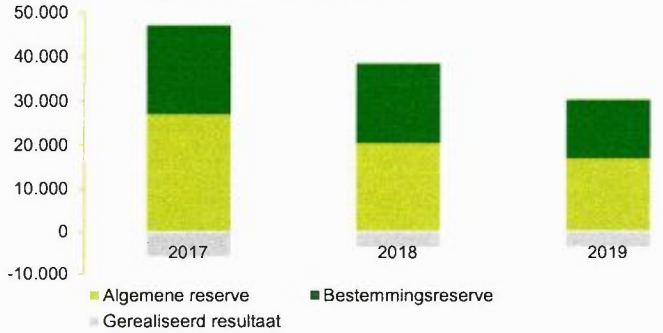

bakertilly
Ontwikkelingen
in de jaarcijfers

3. Ontwikkelingen in de jaarcijfers

3.1 Het eigen vermogen van uw gemeente neemt af

Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per 31 december 2019 volgens de jaarrekening € 26,9 miljoen en heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

Grafiek ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)

Van de totale reserves per ultimo 2019 ter hoogte van € 26,9 miljoen is € 17,0 miljoen opgenomen als algemene reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van voorgaand jaar gedaald met € 3,6 miljoen. Per saldo is gedurende 2019 € 4,7 miljoen onttrokken aan de reserves.

3.2 Analyse van het resultaat

Het resultaat voor mutaties in de reserves laat een negatief saldo zien. Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten bedraagt afgerond € 8,1 miljoen negatief. Tussentijds is per saldo afgerond € 4,7 miljoen aan de reserves onttrokken waardoor het gerealiseerde resultaat afgerond € 3,4 miljoen negatief is. Wij hebben vastgesteld dat aan de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves raadsbesluiten ten grondslag liggen.

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening wordt in de jaarstukken in hoofdlijnen een verklaring gegeven voor de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. U verwijst voor de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2019 naar de analyses per programma in de programmaverantwoording. Als onderdeel van de toelichting op het overzicht van baten en lasten is een overzicht opgenomen waarin wordt aangegeven welke baten en lasten als incidenteel zijn aan te merken. Voor een nader gedetailleerd inzicht van de afwijkingen en de verklarende toelichting hierop verwijzen wij u naar de toelichtingen per programma, zoals opgenomen in de programmaverantwoording van uw jaarrekening.

Ter illustratie en aanvullende informatie geven wij u in het hierna opgenomen overzicht de ontwikkeling van het resultaat ("gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten" en "gerealiseerde resultaat") weer over de jaren 2017 tot en met 2019.

Resultaatontwikkeling 2017-2019

	2017	2018	2019
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	-9.881	-6.370	-8.088
Mutaties reserves	-4.232	-2.894	-4.709
Gerealiseerd resultaat	-5.649	-3.476	-3.379

3. Ontwikkelingen in de jaarcijfers

Wij constateren dat in meerjarenperspectief het operationele resultaat ("saldo baten en lasten") negatief is en dat de resultaten onder aan de streep (gerealiseerde resultaten) in 2016, 2017 en 2019 ook negatief zijn. In meerjarenperspectief wordt meer onttrokken aan de reserves dan gedoteerd, waardoor uw vermogenspositie is verslechtert. Het perspectief zoals geschetst in uw begroting 2020 bij ongewijzigd beleid is evenmin positief. Derhalve zijn in de begroting bezuinigingsmaatregelen benoemd. Deze resulteren in een bezuinigingspotentieel van (afgerond) € 6,8 miljoen in 2020 oplopend tot € 10,6 miljoen in 2023. Het realiseren van de beoogde bezuinigingen is van groot belang. In 2020 zal de gemeente met (mogelijk) grote financiële uitdagingen te maken krijgen als gevolg van de Corona-crisis. Wij adviseren u de ontwikkeling van de financiële positie komende periode nauwgezet te blijven volgen en daarbij goed de splitsing te monitoren tussen de effecten van de getroffen maatregelen enerzijds en de effecten van de Corona-crisis anderzijds.

3.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen. Deze bevat informatie over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2019 is gevoerd. In deze paragraaf is opgenomen dat de door uw gemeente berekende beschikbare weerstandscapaciteit € 13,6 miljoen bedraagt, waar deze in 2018 nog € 4,7 miljoen bedroeg.

Er is sprake van een stijging van 189% van de beschikbare weerstandscapaciteit in 2019 ten opzichte van 2018. Dit is het gevolg van het feit dat in 2019 de algemene reserve wel is betrokken in de weerstandscapaciteit, waar dat in 2018 niet het geval was. Wanneer de algemene reserve in 2019 buiten beschouwing wordt gelaten dan bedraagt de weerstandscapaciteit € 3,3 miljoen. Uw gemeente heeft vervolgens op basis van een risico-inventarisatie berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Hieruit volgt een gekwantificeerd bedrag aan benodigde weerstandscapaciteit van € 6,1 miljoen (2018: € 2,7 miljoen).

Ten opzichte van voorgaand jaar is sprake van een stijging van de gekwantificeerde risico's met € 0,8 miljoen, maar bij het wegen van de risico's in 2018 is destijds een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie werd toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (optelling van de maximale gevolgen per risico) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. In 2019 heeft deze simulatie niet plaatsgevonden en is het bruto risicobedrag als benodigde weerstandscapaciteit aangemerkt.

De stijging van de beschikbare weerstandscapaciteit en de stijging van de benodigde weerstandscapaciteit leiden ertoe dat de ratio van het weerstandsvermogen per 31 december 2019 verbeterd is van 1,8 naar 2,2. Volgens uw eigen normtabel kwalificeert de ratio daarmee als uitstekend.

3.4 De schuldquote van uw gemeente stijgt

De schuldquote van uw gemeente geeft een beeld van de mate waarin uw gemeente afhankelijk is van externe middelen bij het realiseren van haar doelstellingen. Ook geeft het inzicht in welk deel van de inkomsten van de gemeente gebruikt moet worden om de rente en aflossing van de schulden te kunnen betalen. Kortgezegd geeft deze ratio aan in hoeverre de schulden meer bedragen dan de jaarlijkse inkomsten. De netto schuldquote bedraagt 81% en is daarmee gestegen (verslechterd) ten opzichte van voorgaand boekjaar (2018: 71%).

3.5 Financiering

In 2019 heeft uw gemeente een tweetal nieuwe langlopende leningen afgesloten van totaal € 20,5 miljoen. Gegeven de aflossingen ad € 10,0 miljoen stijgt uw totale leningenportefeuille daarmee naar € 80,5 miljoen. Ten aanzien van de naleving van de kasgeldlimiet, de renterisiconorm en de naleving schatkistbankieren merken wij op dat de gemeente Rheden zich aan de wettelijke normen heeft gehouden, zoals ook toereikend is toegelicht in de paragraaf financiering.

bakertilly
Controlebevindingen

4. Controlebevindingen

4.1 Kwaliteit verslaggeving

De jaarstukken 2019 bestaan uit "het jaarverslag" en "de jaarrekening". De programmarekening en de paragrafen vormen samen het jaarverslag. In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting zoals in het boekwerk "Jaarstukken 2019" is opgenomen.

Conform de gewijzigde wetgeving voor de accountantscontrole onderzoeken wij het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiele afwijkingen gesignaleerd.

4.2 Verslaggevingsgrondslagen

Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving beoordeeld. Uw gemeente heeft gedurende 2019 geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen.

Wij concluderen dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen aanvaardbaar zijn en dat de toepassing daarvan, samen met de in de jaarrekening opgenomen toelichtingen, een getrouw beeld geeft van de financiële positie van de gemeente.

4.3 WNT

Sinds enkele jaren geldt de Wet normering topinkomens (WNT). Op basis van deze wet zijn de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector en de uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen wettelijk gemaximeerd.

Voor topfunctionarissen geldt naast de maximering van de bezoldiging en eventuele uitkering wegens beëindiging van het dienstverband een publicatieverplichting in de jaarrekening. Deze publicatieverplichtingen geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen met een dienstbetrekking, indien hun bezoldiging het algemene bezoldigingsmaximum (naar rato van de omvang van het dienstverband) overschrijdt.

In het kader van de jaarrekening 2019 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen en hun bezoldiging en eventuele uitkering wegens beëindiging dienstverband binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er overige functionarissen, niet topfunctionarissen met een dienstbetrekking zijn die een hogere bezoldiging dan het naar rato van de omvang van het dienstverband berekende algemene bezoldigingsmaximum voor 2019 kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

De naleving van de anticumulatiebepaling maakt geen onderdeel uit van de controle van de accountant. Deze bepaling houdt in dat de bezoldiging van een topfunctionaris die bij twee of meer WNT-instellingen bestuurder is, in totaal niet meer mag bedragen dan het algemeen bezoldigingsmaximum. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

4. Controlebevindingen

4.4 Schattingen

Inherent aan het opmaken van een jaarrekening is dat de organisatie schattingen moet maken. Bepaalde schattingen zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en de waarschijnlijkheid dat toekomstige gebeurtenissen significant afwijken van de verwachtingen van het college. Als onderdeel van de controle hebben wij de aanvaardbaarheid van de schattingen beoordeeld.

De belangrijkste schattingen in de jaarrekening zijn:

Belangrijkste schattingen	Beoordeling	Toelichting
Immateriële vaste activa	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in de waardering van de immateriële vaste activa.
Waardering van voorraden (inclusief grondexploitatie)	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in de waardering van de voorraden en GREX.
Waardering van de vorderingen	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in de waardering van de vorderingen.
Waardering van de voorzieningen	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in de waardering van de voorzieningen.

4.5 Grondexploitatie

Uw gemeente kent een zeer beperkte balanspost met betrekking tot onderhanden projecten, dit betreft de voorraden (grondexploitatie) met een bruto boekwaarde van € 1,3 miljoen (ultimo 2018: € 1,4 miljoen). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, ontwikkeling verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten en daarmee de waardering, hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd. Om te schatten wat de waarde van een complex is, is een aantal risico's c.q. schattingen van belang.

De schattingsfactoren in de waardering van de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- Planning: is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt?
- Programmering: Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- Prijs: Is afgewogen en adequaat onderbouwd welke prijzen kunnen worden gevraagd?
- Parameters. Welke ontwikkeling van rente, kostenstijgingen en opbrengstenstijgingen verwacht de gemeente in de komende jaren?
- Plankosten: Wat zijn de kosten die gemeente moet maken om een complex te kunnen ontwikkelen?

Het college heeft op grond van de keuzes van de raad de grondexploitatie geactualiseerd en de calculaties opnieuw berekend. Het college heeft beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een verliesvoorziening moet worden getroffen danwel tussentijds winst moet worden genomen. Naar aanleiding van deze beoordeling heeft in 2019 een tussentijdse winstneming ad € 105.000 plaatsgevonden naar aanleiding van een verkoop en levering op De Beemd. Ultimo 2019 bestaat een verliesvoorziening ad € 194.000, waarbij de geraamde tekorten zich voor doen bij complexen Vitatron (€ 153.000) en Dr. De Visserstraat (€ 40.000). Wij hebben vastgesteld dat de grondslagen die zijn gehanteerd bij de berekening van de benodigde verlies-voorzieningen consistent zijn met de exploitatieopzetten en dat de berekeningen rekenkundig juist zijn alsmede dat de gehanteerde methode overeenkomstig regelgeving is en de uitgangspunten aanvaardbaar zijn.

4. Controlebevindingen

Met ingang van boekjaar 2016 is de balanscategorie Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) overgezet naar de materiële vaste activa alwaar geen kosten of rente bijgeschreven mogen worden. Destijds is een overgangsregeling afgekondigd. Gemeenten hadden op grond van deze overgangsregeling 4 jaar de tijd om de complexen alsnog in exploitatie te nemen. Gedurende deze 4 jaar doch uiterlijk 31 december 2019 bestond de verplichting te taxeren en indien noodzakelijk af te waarderen naar de waarde van de huidige bestemming. In 2019 is door de Commissie BBV aangegeven dat voor woningbouwcomplexen indien voldaan wordt aan een aantal voorwaarden het mogelijk is te blijven waarderen op basis van de waarde van de beoogde bestemming. Voor bedrijventerreinen geldt deze uitzondering echter niet. Dientengevolge heeft uw gemeente voor een drietal terreinen (waar overigens reeds de bestemming bedrijventerrein op zit) geëvalueerd of op basis van de huidige boekwaarde, een mogelijke afwaardering als gevolg van een taxatie aan de orde zou zijn. Dit is niet het geval. Wij hebben vastgesteld dat de overweging hieromtrent duidelijk zijn toegelicht in de toelichting op de balans.

4.6 Sociaal domein

Met ingang van 1 januari 2015 zijn gemeenten voor hun inwoners verantwoordelijk voor de Jeugdzorg, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en de Participatiewet. De uitvoering van deze taken vindt plaats binnen de gemeente. Hiervoor zijn (regionaal) zorgleveranciers gecontracteerd, die in opdracht van de gemeente zorg leveren aan cliënten. De verantwoording van de daaruit voortkomende lasten vindt, logischerwijs plaats in de jaarrekening van de gemeente, waardoor ook de eindverantwoordelijkheid voor de controle van de prestatielevering uiteindelijk bij de gemeente berust. De gemeente is echter niet de prestatieafnemer.

Met de (grote) zorgaanbieders is daarom afgesproken dat zij op basis van het IZA controleprotocol een controleverklaring verstrekken over de juistheid en volledigheid van de geleverde en gedeclareerde zorg in natura (hierna: ZIN) in het boekjaar.

Deze (goedkeurende) controleverklaringen heeft de gemeente nodig om zekerheid te krijgen dat alle gefactureerde zorg conform indicatie is geleverd en gefactureerd, voor de juiste prijs is gefactureerd en aan een inwoner van de gemeente is verstrekt.
Ondanks de tijdige uitvraag van de controleverklaringen heeft uw gemeente nog niet van alle zorgaanbieders een controleverklaring ontvangen. Eveneens is niet bekend wanneer deze controleverklaringen wel beschikbaar zijn voor uw gemeente. Er worden geen accountantsverklaringen opgevraagd van aanbieders met minder dan € 50.000 omzet voor de gemeente Rheden. Daarbij komt ook dat er accountantsverklaringen zijn ontvangen die niet goedkeurend zijn, met een beperking of waarbij de productieverantwoording niet is gewaarmerkt. Het voorgaande zorgt voor onzekerheden op het gebied van de juistheid en volledigheid (getrouwheid en rechtmatigheid) van de kosten inzake de levering van de WMO en jeugd – ZIN van € 714.245 respectievelijk € 827.963. Deze onzekerheid wegen wij in ons oordeel bij de jaarrekening van de gemeente.

De Sociale Verzekeringsbank (SVB) speelt een belangrijke rol bij de administratieve afhandeling van PGB's. De gemeente heeft de totale kosten inzake de PGB-budgetten gebaseerd op de laatste afgegeven prognose van de SVB inzake de bestedingen. De accountant van de SVB heeft een afkeurende verklaring afgegeven bij de Verantwoording 2019 Trekkingsrecht PGB Wet maatschappelijke ondersteuning. Deze verklaring is afgegeven op totaalniveau voor alle Nederlandse gemeenten. De accountant van de SVB heeft geen verklaring verstrekt inzake de gedeclareerde kosten per gemeente. Daarnaast is door de SVB geen controle uitgevoerd op de geleverde prestatie. Uitgangspunt in de wetten is dat de gemeente, en niet de SVB, samen met de budgethouder verantwoordelijk is voor de rechtmatige besteding en inhoudelijk materiële controle van het budget inclusief de door de SVB verrichte betalingen. De hiermee samenhangende onzekerheid op het gebied van de juistheid en volledigheid (getrouwheid en rechtmatigheid) met betrekking tot de kosten van PGB's bedraagt € 700.846. Ook deze onzekerheid werkt door in ons oordeel bij de jaarrekening van de gemeente.

4. Controlebevindingen

4.7 Begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2019, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door het algemeen bestuur zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan het algemeen bestuur, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan het algemeen bestuur van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van het algemeen bestuur. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2018 van de Commissie BBV.

In de kadernota is opgenomen dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Deze overschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen.

In totaal heeft uw gemeente € 118,6 miljoen aan lasten begroot (na wijziging) exclusief reservemutaties. De werkelijke lasten komen uit op € 120,6 miljoen. In totaal is sprake van een overbesteding van € 2,0 miljoen. Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 110,7 miljoen begroot, tegenover € 112,5 miljoen werkelijke baten. In totaal gaat het om een hogere realisatie van baten van € 1,8 miljoen.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet de accountant kijken naar de lastenoverschrijdingen per programma. In de jaarrekening heeft het college op pagina 124 per programma de begrotingsoverschrijdingen geanalyseerd. Hieruit komt als conclusie naar voren dat de geconstateerde overschrijding op programma 2 wordt veroorzaakt door bestedingen uit hoofde van een open-einde regeling. De overschrijding op programma 6 wordt veroorzaakt door uitvoeren van bestaand beleid. Hoewel sprake is van een begrotingsoverschrijding hoeven deze dus allen op basis van de Kadernota Rechtmatigheid niet in het accountantsoordeel te worden betrokken.

4.8 Europese aanbestedingsrichtlijnen

Bij onze controle van de naleving van de Europese aanbestedingswetgeving hebben wij vastgesteld dat van een leverancier de diensten niet Europees zijn aanbesteed, waar dit op basis van de opdrachtwaarde wel had gemoeten. De bevinding leidt tot een rechtmatigheidsfout van € 184.971. Overigens is voor deze posten in 2020 een aanbestedingstraject opgestart.

4.9 SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2019. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

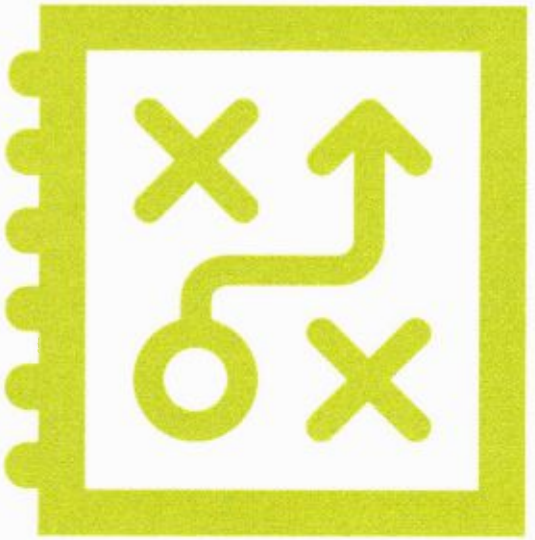
- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

4. Controlebevindingen

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

In bijlage A bij dit accountantsverslag zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

4.10 Gevolgen COVID-19

In de jaarstukken is zowel in de jaarrekening (bij de gebeurtenissen na balansdatum) als in de programmaverantwoording (in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing) een inschatting opgenomen van het effect van de corona-uitbraak op de gemeentelijke bedrijfsvoering. Hiermee wordt invulling gegeven aan hetgeen op 30 maart jl. door de Commissie BBV hierover is gepubliceerd. Wij zijn het eens met de beschreven inschatting en de opgenomen teksten.

bakertilly
Bevindingen interne beheersing

5. Bevindingen interne beheersing

5.1 Algemeen

Naar aanleiding van onze tussentijdse controle over 2019 hebben wij op 9 maart jl. een management letter uitgebracht. Onze doelstelling van deze controle is om een beeld te krijgen of de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle toereikend zijn in het kader van onze opdracht tot de controle van de jaarrekening van uw gemeente. Dit beeld is in belangrijke mate bepalend voor onze risico-inschatting en hiermee voor de omvang en diepgang van onze werkzaamheden die wij bij de jaarrekeningcontrole moeten uitvoeren teneinde de gewenste zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening géén materiële fouten bevat. Uit onze risico-inschatting komen een aantal risicogebieden naar voren die een verhoogd risico met zich meebrengen op een materiële fout in uw jaarrekening.

In onze management letter hebben wij gerapporteerd dat onder meer de overgang naar het nieuwe financiële pakket een grote druk op de financiële bedrijfsvoering legt. Ons bereikten signalen van achterstanden en er werd aangegeven dat er veel tijd gaat zitten in noodzakelijke herstelacties van boekingen. Deze zaken hebben uiteindelijk ook gevolgen gehad voor de totstandkoming van de jaarstukken en het balansdossier en dientengevolge ook voor de controle van de jaarstukken en het daarbij behorende tijdspad. Wij hebben met de ambtelijke organisatie reeds afspraken gemaakt voor een evaluatie van het traject en hebben het vertrouwen dat de totstandkoming en controle van de jaarstukken 2020 soepeler en daarmee ok sneller zal verlopen.

In onze management letter(s) hebben we gerapporteerd dat het intern controleplan steeds belangrijker zal worden als gevolg van het in de toekomst verplicht worden van een rechtmatigheidsverklaring door het college. Daarbij hebben wij aangegeven dat het intern controleplan, om als kader te kunnen dienen teneinde tijdig invulling te kunnen geven aan de rechtmatigheidsverklaring die vanaf 2021 verplicht wordt, nog wel doorontwikkeld moet worden.

Ook hier zijn inmiddels stappen voor ondernomen. Het college heeft aangegeven aan dit invulling van de rechtmatigheidsverklaring prioriteit te willen geven. Wij zullen bij onze interim-controle van de controlecyclus 2020 aan u rapporteren over onze bevindingen inzake de voortgang van de door het college ondernomen stappen.

5.2 Automatisering

IT wordt een steeds belangrijker onderdeel van de bedrijfsvoering en daarmee ook van de jaarrekening- controle. Uit onze IT audit komt naar voren dat ook op het gebied van automatisering nog verbeteringen mogelijk en noodzakelijk zijn. Wij adviseren het college hieraan prioriteit te geven. Enerzijds in verband met de risico's die er mee samenhangen. Anderzijds om de IT-omgeving de bedrijfsvoering zo goed mogelijk te laten faciliteren. De gemeente steunt voor IT-beheer van verschillende applicaties en de onderliggende IT-infrastructuur in belangrijke mate op De Connectie. Deze organisatie is ook verantwoordelijk voor een groot deel van de invulling van het IT-beleid. Vanuit de gemeente is de beschikbare capaciteit ten aanzien van IT naar onze mening beperkt. Eindverantwoordelijk voor de IT-organisatie blijft in alle gevallen de gemeente zelf. Door het verplaatsen van werkzaamheden naar een externe organisatie verandert de inhoud van deze verantwoordelijkheid wel meer in een regiefunctie en het (op basis van periodieke rapportages) monitoren van werkzaamheden door de externe organisatie. Ons inziens is dit systeem van monitoring en regie nog niet op structurele wijze geïmplementeerd. Het risico bestaat daarmee dat beheer van de IT-omgeving (en hierdoor de inrichting van de IT-omgeving) niet voldoet aan de door uw gemeente verwachte standaarden, waardoor bijvoorbeeld onjuiste en/of onrechtmatige mutaties worden doorgevoerd in applicaties, of verwachte maatregelen ten aanzien van continuïteit en cybersecurity niet voldoen. We hebben het college dan ook geadviseerd hier actie op te ondernemen.

bakertilly
Overige onderwerpen

6. Overige onderwerpen

6.1 Fraude en naleving wet- en regelgeving
Het college van burgemeester en wethouders is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit en dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. U bent als raad verantwoordelijk voor het toezicht op het college in de uitvoering van deze taken.

Voor het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid maakt het management gebruik van diverse beheersingsmaatregelen, zoals interne richtlijnen en gedragscodes, controle technische functiescheiding en periodieke rapportages over financiën.

Ten behoeve van onze jaarrekeningcontrole identificeren wij, in het kader van NV COS 240/250, de risico's met betrekking tot fraude en overtreding van wet- en regelgeving en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en signaleren van (materiële) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Voor zover relevant voor onze controle voeren wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Onze controle is echter niet specifiek gericht op het signaleren van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. In het kader van onze controle hebben wij geen bevindingen te melden met betrekking tot fraude.

6.2 Bevestiging onafhankelijke positie
Wij zijn onafhankelijk van gemeente Rheden. Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om zijn onafhankelijkheid en die van zijn medewerkers te waarborgen.

Deze maatregelen omvatten onder meer:
- Voorschriften en procedures omtrent onafhankelijkheid. Deze voorschriften voor professioneel gedrag op het gebied van kwaliteit en onafhankelijkheid zijn opgenomen in de Gedragscode van Baker Tilly. Deze Gedragscode geldt voor iedere medewerker van Baker Tilly en wordt natuurlijk steeds geactualiseerd;
- Jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners en medewerkers van Baker Tilly en ondersteunende stafdiensten;
- Cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling, of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- Intern en extern kwaliteitsonderzoek;
- Reviews door externe toetsers die niet bij de opdracht betrokken zijn, ter waarborging van een deugdelijke grondslag/deskundig oordeel;
- Roulatie van externe accountants op de opdracht.

Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

.

6.3 Kwaliteitsborging
Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om haar onafhankelijkheid en die van haar medewerkers te waarborgen.

6. Overige onderwerpen

Deze maatregelen omvatten onder meer:

- Jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners, professionals en ondersteunende stafdiensten;
- Cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- In- en extern kwaliteitsonderzoek;
- Twee registeraccountants betrokken bij wettelijke controleopdrachten;
- Reviews door partners die niet betrokken zijn bij de opdracht ter waarborging van een deugdelijk / deskundig oordeel.

6.4 Bevestiging van het management

Wij hebben het college van burgemeester en wethouders ter confirmatie een schriftelijke bevestiging gevraagd en ontvangen aangaande haar verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

6.5 Meningsverschillen

Er zijn geen meningsverschillen met het college van burgemeester en wethouders geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controle-opdracht door het college van burgemeester en wethouders en de medewerkers van uw gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Bijlagen

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2019 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2020 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			
IenW23 E3	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)			
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2019			
SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)gemeente 2019			
VWS H4	Specifieke uitkering Sport			

Uit de tabel blijkt dat wij bij onze controle geen fouten of onzekerheden hebben geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. In lijn met de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2019 d.d. 10 januari 2020 zijn derhalve de laatste drie kolommen leeg gelaten.
Met ingang van boekjaar 2018 dient in het verslag van bevindingen te worden aangegeven bij de tabel van fouten en onzekerheden welke strekking de controleverklaring de door de accountant afgegeven controleverklaring heeft. Zowel op rechtmatigheid als getrouwheid:

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	GOEDKEUREND
Strekking controleverklaring getrouwheid:	GOEDKEUREND

Bijlage B: Fouten evaluatie

Ongecorrigeerde verschillen

Tijdens onze controle hebben wij de volgende ongecorrigeerde controleverschillen geconstateerd, die zowel individueel als in totaliteit niet van materiaal belang worden geacht in relatie tot de financiële overzichten als geheel.

Post/stroom	Fout Getrouwheid	Onzekerheid Getrouwheid	Fout Rechtmatigheid	Onzekerheid Rechtmatigheid
Uitgaven WMO – Zorg in natura	EUR	EUR 714.245	EUR	EUR 714.245
Uitgaven Jeugd – Zorg in natura	EUR	EUR 827.963	EUR	EUR 827.963
Uitgaven Jeugdwet/Wmo PGB	EUR	EUR 700.486	EUR	EUR 700.486
Niet naleven regel Europese aanbesteding	EUR	EUR	EUR 184.971	EUR
Totaal	**EUR**	**EUR 2.242.694**	**EUR 184.971**	**EUR 2.242.694**

Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin men het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en derhalve niet-gecorrigeerde fouten, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde fouten.

Onze controlestandaarden eisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. Er zijn geen onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Contactgegevens

drs. E.H.J.D. (Edwin) Damman RA
Verantwoordelijk accountant
06 – 1374 4508
e.damman@bakertilly.nl

drs. W.W.L.A. (Wout) Wentink RA
Senior Manager
06 – 1538 1756
w.wentink@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:
Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Burgemeester Roelenweg 14-18
Postbus 508
8000 AM Zwolle